

1986
20-01

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

verenigingsorgaan van de vogelwerkgroep het gooi e.o
verschijnt 6x per jaar

Redaktie : Henk Hardon
Andries Stoker
Wim Duurland

Redaktie adres : M. Simonszof 84, 1216 LM Hilversum

Illustratie : Willy Leurs blz. 21, 26 Rold Sinoo blz. 19

Typewerk : Inge Karsemeyer
Marian Harder
Joke Hardon

Verzending : Beb Dwars-van Achterberg, Prinsenstr. 15, 1211 LS Hilversum
tel. 035-233973

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redaktie

De redaktie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren

De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen

INLEVEREN COPY : UITERLIJK 15 MAART

INHOUDSOPGAVE

- 1 : Van de redaktie
- 2- 4 : Programma
- 5 : Agenda algemene ledenvergadering
- 5- 9 : Jaarverslagen
- 9-10 : Financieel overzicht
- 10-11 : Div. oproepen
- 12-18 : Broedvogelinventarisatie bebouwde kom Hilversum
- 18-19 : Onvergetelijke momenten
- 20 : De lezingen van de vogelwerkgroep
- 20-23 : Collage 1985
- 23 : Beschouwingen
- 24-26 : Veldwaarnemingen

VAN DE REDAKTIE

Bij deze Korhaan treft U de accept-girokaarten aan voor de betaling van de contributie over 1986, die, als gevolg van de automatisering van onze ledenadministratie, waartoe eind vorig jaar door het bestuur van de VWG werd besloten, niet op tijd gereed kwamen om ze tegelijk met de laatste Korhaan van 1985 bij U te bezorgen.

De penningmeester vraagt U nu, een handje mee te helpen om deze vertraging zo gauw mogelijk ongedaan te maken door omgaand Uw contributie te voldoen, waarvoor bij voorbaat onze hartelijke dank. Het is niet onmogelijk dat er vlotte betalingswijzen zijn die de contributie inderdaad al betaald hebben en toch nog een accept-girokaart ontvangen hebben, die we niet meer bijtijds hebben kunnen tegenhouden. Die mogen ze dan nu verscheuren.

Ook willen wij U er nog even op attenderen dat de contributie voor Het Vogeljaar voor 1986 gewijzigd is en nu f 18,50 per jaar bedraagt.

Aangezien het huidige systeem van bezorging van de Korhaan in een enkel geval wel eens aanleiding gegeven heeft tot klachten, heeft het bestuur van de VWG besloten om met ingang van 1986 alle Korhanen per post te doen bezorgen. Dit kan tegen een speciaal tarief en omdat een deel van onze ver weg wonende leden ons blad toch al per post bezorgd kreeg tegen het normale posttarief, betekent dit slechts een zeer geringe kostenverhoging, waar tegenover staat een grotere efficiëntie plus het feit dat onze trouwe bezorgers er niet meer zes maal per jaar, soms in weer en wind, op uit moeten.

In verband hiermee vragen wij U, adreswijzigingen tijdig op te geven aan ons postadres: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200 BA Hilversum. Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In tegenstelling tot eerdere berichten, vindt de algemene ledenvergadering van 27 maart 1986 plaats in de Godelinde Scholengemeenschap in Naarden.

Werk-Kontaktavonden. In verband met aanbrengen van een alarm installatie in de school is het niet meer mogelijk, vanaf 1 februari 1986, deze op de tweede dinsdagavond van de maand te houden. Besloten is naar de maandagavond uit te wijken. Tijdens schoolvakanties kunnen we ook geen gebruik maken van de school. Wij raden u dan ook aan steeds het programma te raadplegen.

Voor de propagandastand zoeken wij nog een aantal leden, die bereid zijn deze stand bij diverse gelegenheden te bemannen. U kunt zich hiervoor opgeven bij Joke Hardon.

PROGRAMMA

- Zondag 16 febr. Ochtend wandeling Laarder Wasmeer.
Excursieleider is Jelle Harder. We verzamelen om 8.00 uur aan het eind van de Meerweg in Hilversum. De Meerweg is een zijstraat van de Kamerlingh Onnesweg. Het is de weg die voor het gebouwencomplex van Philips langs loopt.
- Donderdag 27 febr. Als onderdeel van zijn studie heeft Fons Uytewaal veel onderzoek gedaan naar de Bergeend. Zijn dialezing gaat dan ook over "De vestiging en de ontwikkeling van de Bergeendenpopulatie rondom De Bilt". Votrafgaande aan deze lezing zal Uytewaal een overzicht geven van de migratie van de Bergeend van de Gooise IJsselmeerkust naar landinwaarts gelegen broedplaatsen op de Utrechtse Heuvelrug. Aan de orde komen ook de relaties tussen voedselgebied en broedgebied, kenmerken van voedselgebieden en aanwijzingen om broedvogels van overzomerende Bergeenden te onderscheiden.
Deze lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.
- Zondag 2 maart. Fietsexcursie door Zuidelijk-Flevoland o.l.v. Erik Lam en Jaap Mekel. Aanvang 7.00 uur.
Deze excursie zal een gehele dag inbeslag nemen.
We verzamelen op de parkeerplaats bij het station Bussum-Zuid. U moet in het bezit zijn van een goede fiets en een behoorlijke "fietsconditie".
Meenemen brood, koffie/thee, bandenplakspullen, regenkleding, laarzen etc.
Opgeven vóór 27 februari bij Joke Hardon 02154-18804.
- Vrijdag 7 maart. Uilenexcursie rondom het landgoed Groeneveld te Baarn. Aanvang 21.00 uur. Verzamelen voor het kasteel.
De excursieleiders zijn deze avond Yves Vogel, Jelle Harder en Adri Vermeule.
- Maandag 10 maart Werk-kontaktavond.
Op deze avond willen wij voorlichting geven aan die mensen die zich hebben opgegeven mee te werken aan de broedvogelinventarisaties in de Eempolder en het Naarderbos.
Andere belangstellenden zijn eveneens van harte welkom.
Wilt u meewerken aan een van deze inventarisaties dan kunt u zich opgeven bij Adri Vermeule tel. 035-857492 of Henk Hardon tel. 02154-18804.
Deze inventarisaties zijn speciaal bedoeld voor diegenen die nog geen ervaring hebben in dit werk.
Deze avond wordt gehouden in de Godelinde-Scholengemeenschap te Naarden om 20.00 uur.
- Zondag 23 maart. Excursie Naarderbos en het slikveld bij de Hollandsche Brug. Excursieleider Adri Vermeule. We verzamelen om 7.00 uur bij de patattent aan het begin van het Naarderbos.
U kunt als volgt in het Naarderbos komen, met de auto richting Lelystad net voor de Hollandsche Brug de afslag Muiderberg aan het eind van de afrit rechtsaf. De Patattent is direkt aan uw linkerhand.

Donderdag 27 maart Algemene ledenvergadering. (Voor agenda zie elders in dit blad).

Na afloop van de vergadering zal ons lid drs. Ronald Sinoo een korte dialezing houden met als motto: "Over verwantschappen bij roofvogels". Zelf schrijft hij hierover: Het onderzoek naar verwantschappen binnen de orde Falconiformes (dagroofvogels) beperkt zich niet tot het vergelijken van uiterlijke kenmerken. Met de microscoop worden witte bloedcellen bekeken, met de bedoeling in de daarin aanwezige chromosomen (de dragers van de erfelijke eigenschappen) overeenkomsten te vinden die duiden op verwantschap. Aan de hand van dia's krijgt U een beeld van dit soort onderzoek. Soorten, die aan bod komen zijn o.a. Andes-condor, Monniksgier, Lammergier, Vale Gier, Amerikaanse Zeearend, Slangenarend. Deze bijeenkomst wordt gehouden in de Godelinde Scholengemeenschap te Naarden (ingang vlakbij de voetgangersbrug over de oude rijksweg 1). De parkeerplaats kan men bereiken door de ventweg (aan de zijde van Jan Tabak) in te rijden tot men niet verder kan. Aan uw linkerhand is de parkeerplaats en de ingang van de school.

Dinsdag 8 april. Werk-Kontaktavond in de Godelinde Scholengemeenschap te Naarden

11-12-13 april Weekend Schiermonnikoog.

Het voorjaarsweekend brengen we door in de jeugdherberg "Rijsbergen".

U kunt zich voor dit weekend opgeven door vóór 15 maart kontakt op te nemen met Joke Hardon tel.02154-18804 en f65.- over te maken op gironummer 2188759 t.n.v. Joke Hardon te Baarn. Heeft u zich niet opgegeven en betaald vóór bovengenoemde datum dan is deelneming niet mogelijk.

Vertrek vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum om 15.15 uur. Als men niet op het Oosterspoorplein komt dan dit ook doorgeven aan Joke.

De boot vertrekt uit Lauwersoog om 19.00 uur. Men moet i.v.m. het kopen van kaartjes om 18.30 uur aanwezig zijn.

Wat neemt u mee: Slaapzak, sloop, thermoskan, regenkleding, warme kleding, verrekijker, laarzen en brood voor vrijdag en zaterdagmorgen.

Maandag 14 apr. Werk-kontaktavond in Godelinde-Scholengemeenschap te Naarden, om 20.00 uur.

Donderdag 24 april Voor deze laatste lezing van dit seizoen is weer gekozen voor een wat algemeen onderwerp: "Bosvogels".

Onder deze titel zal de heer W/Janszen uit Harderwijk, voorzitter van de Vogelbeschermingswacht Noord-Veluwe, een dialezing in overvloeiprojectie houden. U zult prachtige opnamen zien van Havik, Sperwer, Buizerd en Wespandief in diverse verenkleed:

. Andere soorten die de revue passeren zijn o.a. de Vink, Keep, Specht, Koekoek, Kruisbek, Mees, IJsvogel, Steenuil en Houtsnip. De vogelplaatjes zullen worden afgewisseld met beelden van kikkers, paddestoelen en planten. De invloed van verschillende seizoenen is door de hele lezing heen zichtbaar.

Als lid van het Nederlandse Fotografen Gilde zal de heer Janszen ons zeker aantrekkelijke dia's laten zien. Deze avond wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

- Zaterdag 26 apr. Fietsexcursie van een halve dag door de Eempolders. Deze excursie staat onder leiding van Peter Dieperink en Adri Vermeule. We verzamelen om 7.00 uur bij het Gemeentehuis van Eemnes.
- Zondag 11 mei Ochtendexcursie Oppad-Kromme rade, o.l.v. Adri Vermeule. Vertrek om 6.00 uur bij het begin van het Oppad. Hoe komt u bij het Oppad, komende van de Vreelandseweg gaan we over de brug van het Hilversumse kanaal, richting 'sGraveland, over de brug direkt linksaf, u komt dan op de Emmaweg. Hier begint het Oppad en de start van de excursie Laarzen en evt. regenkleding meenemen.
- Maandag 12 mei Werk-kontaktavond, om 20.00 uur in de Godelinde-Scholengemeenschap te Naarden.
- Zaterdag 24 mei Fietstocht langs de Vechtplassen. We starten bij van Meurs Golfkartonfabriek, Fransekampweg 10 te Bussum, om 7.30 uur. Deze excursie zal ongeveer een halve dag duren, en staat onder leiding van Adri Vermeule.

Nieuwe leden:

C.Pouw	Noorderbuurt 18	1271 XK Huizen	02152-62316
E.Baarsma	Mesdaglaan 3	394 GC Ned.den Berg	02945-1961
mw C.Kalkoenen	Tobias Asserlaan 385	1111 KB Diemen	
M.Nieuwenhuis	Karbouwstraat 18	1402 CC Bussum	02159-12948
J.Kluiters	E.Previnaireweg 62	2151 BC Nw Vennep	02526-73477
T.Slagboom	Benedictijnhove 10	3834 ZA Leusden	

Adreswijzigingen:

H.Hartman	Meikevermeent 19	1218 HB Hilversum	
R.J.Mammen	Beethovenlaan 13, app.9	1111 AA Hilversum	
S.H.v.d.Meulen	v.Brederodestraat 39	8423 TV Makkinga	05163-776
J.W. Leclercq	v.'t Hoffstraat 28	1223 EE Hilversum	035-834456

Opgezegd:

Hr & Mw Delpout	Hilversum	J.A.M.Bult,	Kortenhoef
A.Schoe	L.a/d Vecht	Mw M.L.Disse	Bussum
S.Handgraaf	Hilversum	Mw A.Spruyt	Amsterdam
P.van Zanen	Hilversum	Hr & Mw Nijssen	Laren
K.Stoker	Arnhem	Mw A.v.d.Werf	Laren
Mw A.Stoker	Ned.den Berg	Mw M.Wouters	Hilversum
J.de Wal	Weesp	Mw W.Pesch	Hilversum
Mw C.de Boer	Bussum	Mw A.Aben	Bussum
E.Bood	Muiden	H.C.Gartner	Amersfoort
Hr & Mw 't Hart	Hilversum	Mw F.Jacobi	adres onbekend
E.Leeuwin	Amsterdam		
A.du Mosch vertrokken naar Israël			
H.Fuchs	Bussum		

AGENDA ALGEMENE LEDENVERGADERING

Donderdag 27 maart 1986 in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg, Hilversum.
Aanvang 20 uur.

AGENDA

1. Opening; Ingekomen stukken.
2. Vaststelling van het verslag van de Algemene Ledenvergadering van 28 maart 1985 (zie Korhaan 19 (2), 31 - 33).
3. Goedkeuring van de jaarverslagen van sekretaris en subgroepen:
  - a. sekretaris
  - b. subgroep Avifauna
  - c. subgroep Nestkasten
  - d. subgroep Excursies
  - e. subgroep Vogelcursus
  - f. subgroep Eempolders
  - g. subgroep Korhaan
  - h. subgroep Propaganda.

De jaarverslagen zijn in dit nummer van de Korhaan opgenomen.

4. Bespreking van het financieel beleid:
  - a. verslag kascommissie
  - b. vaststelling van de rekening over 1985
  - c. vaststelling van de begroting over 1986
  - d. décharge van de penningmeesteresse
  - e. benoeming kascommissie

5. Bestuursverkiezing:

Voorzitter: Henk Hardon   herkiesbaar

Overige bestuursleden:

- secretariaat: Het bestuur stelt voor mevrouw Wil Bindt-Bonnes, die al enige tijd op verzoek van het bestuur het secretariaat waarneemt, te benoemen.

- Jaap Mekel   niet herkiesbaar (Nestkasten)
- Han de Soete   herkiesbaar   (Nestkasten, Propaganda)
- Bep Dwars   herkiesbaar   (algemeen bestuurslid).

Voor de functie van Jaap Mekel (Nestkasten) kunnen kandidaten tot het begin van de vergadering bij het bestuur worden aangemeld. Tegenkandidaten kunnen tot het begin van de vergadering schriftelijk bij het bestuur worden aangemeld (zie statuten art. 10:4).

6. Rondvraag.

7. Sluiting.

Na de pauze: Zie programma.

JAARVERSLAG VAN DE SEKRETARIS OVER 1985

Ledenbestand: Bleef stabiel.

Bestuur

Het bestuur werd gevormd door:

voorzitter:	Henk Hardon
sekretaris:	Peter Dieperink (tot de ledenvergadering 1985)
penningmeesteresse:	Laura Mudde
Subgroep Avifauna:	Adri Vermeule
Subgroep Eempolders:	Rob Kole
Subgroep Nestkasten:	Jaap Mekel
Subgroep Propaganda:	Han de Soete
Subgroep Excursies:	Joke Hardon - van Velsen
Subgroep Korhaan:	Henk Hardon
Subgroep Vogelcursus:	Yves Vogel
Algemeen lid:	Beb Dwars - van Achterberg

In verband met het vertrek van Peter Dieperink en Fred van Klaveren ontstond een vacature in het sekretariaat. Deze vacature werd na een oproep in de Korhaan voorlopig vervuld door ondergetekende.

Aan het eind van 1985 viel het besluit om per 1 januari 1986 onze ledenadministratie onder te brengen bij Natuurmonumenten.

Het bestuur vergaderde vijf maal.

Kontakten met andere organisaties

- a) Stichting Gooisch Natuurreservaat: De rentmeester, Ing. J.Ph.Dhont, nam afscheid en werd per 1 juli 1985 opgevolgd door de heer Ing. P.Korten. Diverse andere contacten.
- b) Vereniging Leefmilieu 't Gooi, Vechtstreek e.o.: Een gedeelte van de vergaderingen werd bijgewoond. Diverse andere contacten.
- c) Goois Natuur Reservaat: a) in verband met rapport Heidevogels
b) in verband met ringvergunning.
- d) Vogelbescherming: In verband met de T.V. Vogelcursus
- e) SOVON/COV: We bezochten de jaarvergadering en verleenden medewerking aan diverse tellingen.
- f) Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord Holland : We bezochten vergaderingen als waarnemer.
- g) Vogelwacht Utrecht: In verband met ruilverkaveling Eemland.
- h) Gemeente Blaricum: In verband met voorontwerp bestemmingsplan Eemmeer
- i) Natuurmonumenten: in verband met 1) aanvraag vergunningen
2) automatisering ledenadministratie.
- j) R.I.J.P.: In verband met strand Stichtse Brug.
- k) N.T.K.C.: In verband met surf-activiteiten.
- l) Ministerie van Landbouw & Visserij: I.v.m. subsidie-aanvraag 20-jarig jubileum.

Ledenavonden: Er werden 7 lezingen/filmavonden gehouden. Het normale aantal van 8 werk/kontaktavonden werd na 1 september uitgebreid en wel zodanig, dat iedere week een werkavond gehouden werd i.v.m. de voorbereidingen voor de Avifauna van het Gooi.

Archief: De hangmappen werden aangepast aan de nieuwe nummering van de Avifauna. Broedvogelgegevens in deze mappen werden gebundeld.

Bibliotheek: De uitleen werd verzorgd door Beb Dwars en Adri Vermeule. Mw. H.W.Reddingius maakte inhouds-overzichten van ontvangen literatuur.

Wil Bindt.

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP AVIFAUNA 1985

A. Vermeule

In 1984 vermeldden wij dat we gestart zijn met het boek de "Avifauna van het Gooi" dat in 1987 zal verschijnen. Nu kunnen wij vaststellen dat er al enige hoofdstukken klaar zijn en de soortbeschrijvers druk bezig zijn hun soorten te beschrijven. Diverse subgroepjes werken hard aan het totstandkomen van dit boekwerk. Op 12 februari en op 10 september werden bijeenkomsten gehouden in de Godelinde Scholengemeenschap. Deze avonden werden, evenals de maandelijkse werk-/kontaktavonden, goed bezocht.

De archiefwerkzaamheden en de uitleen werden verzorgd door Bep Dwars. De heer W. van de Zwaan hield wederom de kartotheek bij. Jos de Jonge verzorgde weer de rubriek Veldwaarnemingen in de Korhaan. Vele leden bezochten de jaarlijkse Sovon/C.O.V. bijeenkomst.

De volgende tellingen zijn in 1985 door leden verricht:

- PTT telling Zuiderheide (P.v.d.Poel), 's-Graveland (A.Vermeule), Oostermeent (R.v.Beusekom) en Laren (R.de Beer).
  - Broedvogelmonitoring projekt (A.Vermeule, P.v.d.Poel, R.v.Beusekom).
  - Huiszwaluwen (R.Kole).
  - Midwinter watervogeltelling (A.Stoker).
  - Maandelijkse watervogeltelling in de randmeren (A.Vermeule).
  - Voorjaarsfenologie (N.Klippel).
  - Stootvogeltelling (A.Stoker, W.Leurs)
  - Meeuwenslaapplaatsen (D.A.Jonkers)
- Van diverse van deze tellingen zijn reeds verslagen gepubliceerd in de Korhaan.

Geïnteriseerd werden in 1985 de volgende gebieden:

- Bebouwde kom Ankeveen (R.Moolenbeek).
- Hilversumse Meent bebouwde kom (P.Schut & J.Mekel).
- Kortenhoef en 's-Graveland bebouwde kom (F.Beffers).
- Bebouwde kom Vesting Naarden (N.J.N.).
- " " Muiden (H.Fuchs & M.v.d.Pol).
- " " Muiderberg (" & ").
- " " Nederhorst den Berg (" & ").
- " " Vreeland (J.Harder).
- " " Bussum (D.Jonkers).
- " " Hilversum (E.Lam & J.Mekel).
- Kust Oostermeent t/m Raboes (E.Lam).
- Gierzwaluw (diverse gemeentes) (H.Fuchs & E.Lam).

In 1985 verschenen de volgende uitgaven in serie:

- nr. 48 Nestkastverslag 1982-1983 (J.A.Mekel).
- nr. 49 Broedvogels in de bebouwde kom van Laren (D.A.Jonkers & J.Harder).
- nr. 51 Vogels van de polders Voorburg, Garsten, Hoekerpolder en de Vechtoever in 1984 (D.A.Jonkers).
- nr. 53 Natuurhistorische notities uit de Gooi- en Eemlander 1871-1920 (E.Lam).
- nr. 54 Broedvogels in de bebouwde kom van Vreeland in 1985 (J.Harder).
- nr. 55 Broedvogels in de bebouwde kom van Bussum in 1985 (D.A.Jonkers).

JAARVERSLAG SUBGROEP NESTKASTEN 1985

Dit jaar is er geen overkoepelend nestkastenverslag geschreven. Daar er maar slechts 6 verslagen van terreinen zijn binnengekomen leek ons dit niet zinvol. Wel is er koördinerend en daadwerkelijk meegewerkt aan een gedragsonderzoek aan ruige dwergvleermuizen van Peter Licia. Hiervoor zijn in nestkasten slapende vleermuizen geringd.

Jaap Mekel en Han de Soete

JAARVERSLAG SUBGROEP VOGELCURSUS 1985

Het wordt in de loop van de meer dan vijftien jaren wat eentonig, maar ook in 1985 hebben wij een voor- en najaarscursus kunnen houden. Gemiddeld namen hieraan 50 deelnemers per keer deel.

Ook voor de bijbehorende excursies in het weekeinde was altijd veel belangstelling.

Dankzij de grote inzet op het gebied van de propaganda van mevrouw van Klaveren, halen we nog steeds een volle klas.

Als docenten zijn dit jaar Carla Holzenspies en Ronald Sinoo onze gelederen komen versterken. Overigens bleef vóór de klas en in het veld het oude team actief.

Ook dit jaar meldde menig cursist zich aan als lid van de VWG.

Emmy Disselkoen

JAARVERSLAG SUBGROEP EXCURSIES 1985

Er werden dit jaar 21 excursies georganiseerd. Door slechte weersomstandigheden konden twee excursies geen doorgang vinden.

1 dagexcursie . Naar de Hondbosse Zeewering en het Zwanewater.

17 ochtendexcursies Waaronder twee fietsexcursies . Aan de fietsexcursies wordt door steeds meer mensen deelgenomen.

1 avondexcursie Ook dit jaar was dit de traditionele uilenexcursie op het landgoed Groeneveld te Baarn. Deze excursie is een van de drukst bezochte.

2 weekenden De weekenden dit jaar op Terschelling gehouden werden weer druk bezocht.

Jammer genoeg had ik in 1985 moeite met het vinden van excursieleiders zodat het nu is neergekomen op enkele personen.

Excursieleiders, hartelijk dank voor jullie geweldige inzet.

Joke Hardon-van Velsen

JAARVERSLAG SUBGROEP EEMPOLDERS 1985

Rob Kole

De tellingen zijn in 1985 regelmatig volgens het gebruikelijke, veertiendaagse schema uitgevoerd in het westelijke deel van het Eemland, ten noorden van de Rijksweg Al. Ook dit jaar is de stand van alle voorkomende vogels weer gecontroleerd, niet alleen in de noordelijke- en zuidelijke Eempolders, maar ook weer in de Oostermeent.

Er werd drie maal een telrooster vastgesteld tijdens werkavonden van de VWG. De laatste maal was dat op 10 december jongleden aan het eind van een afzonderlijke vergadering van onze subgroep, waarbij onder andere gesproken werd over de telmethode en het maken van onderlinge afspraken voor het tellen. Helaas is het een aantal malen voorgekomen dat ingedeelde tellers geen contact met elkaar opnamen en dat een teller alleen op pad moest. Ook de formulieren werden soms erg laat of een enkele maal zelfs helemaal niet ingestuurd. Wij willen nogmaals met klem alle leden verzoeken de telformulieren zo snel mogelijk in te zenden.

Hoewel er een aantal leden hebben opgezegd, zijn er ook weer enkele nieuwe tellers bijgekomen. Alle tellers dank voor de medewerking.

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP KORHAAN

Andries, Henk, Wim

In 1985 verschenen er zes nummers van de Korhaan, met in totaal 142 pagina's, waarvoor het typewerk wederom verzorgd werd door Marianne Harder, Joke Hardon en Inge Karsemeyer.

De illustraties kwamen dit jaar uit de vaardige handen van Han Schaap, Ronald Sinoo en Willy Leurs, terwijl de verspreiding van ons blad weer evenals in voorgaande jaren verzorgd werd door Bep Dwars-van Achterberg, die daarbij geassisteerd werd door een aantal bezorgers, die we niet allemaal met name zullen noemen maar die daarom niet minder gewaardeerd worden.

Daarom nu een woord van dank aan alle bovenstaande genoemde en niet genoemde medewerkers voor hun bijdrage aan het tot stand komen van de jaargang 1985. Wij denken hierbij ook aan al diegenen die ons in de loop van dat jaar kopy toezonden en we zouden iedereen willen aanmoedigen dit goede voorbeeld na te volgen.

Zoals we reeds schreven in het jaarverslag over 1984, waren we destijds niet geheel tevreden over de kwaliteit van het drukwerk. Aangezien dit eerder slechter werd dan beter, besloten we in de loop van 1985 van drukker te veranderen en we menen te mogen vaststellen dat dit inderdaad een aanzienlijke verbetering tot gevolg heeft gehad.

Tenslotte hebben we aan het einde van het jaar afscheid genomen van Maarten Klomps als redactielid.

JAARVERSLAG VAN DE SUBGROEP PROPAGANDA 1985

Bij de volgende gelegenheden was de V.W.G. met een informatie/propaganda stand aanwezig:

- 24 januari - Informatiemarkt in het "3 in 1" te Huizen, waar vele verenigingen, organisaties e.d. zich presenteerden. We hoopten, dat de nieuwe woongemeenschap Bovenmaten met vele duizenden nieuwe bewoners een redelijke belangstelling zou tonen; het resultaat was nihil, misschien mede door het slechte weer.
- 7 September - Infomarkt op de Groest te Hilversum; een grote verbetering met voorgaande jaren, toen de infomarkt in "De Vaart" en "Gooiland" gehouden werd (door te volle zalen met onvoldoende doorloop).
- 21-22 sept. - Een Natuurmarkt in de openlucht op het landgoed Schaep en Burgh van Natuurmonumenten ter gelegenheid van de vijfde week van het landschap. 7000 bezoekers.
- 4-13 oktober - Herfstflora in het Singer te Laren. Duizenden bezoekers; vele medewerkers hebben deze 10 dagen 's morgens, 's middags en 's avonds in onze stand gestaan.

De subgroep is dit jaar met 3 personen uitgebreid. Met elkaar hebben we overlegd, hoe we verder zullen gaan, hoe we ons het komende jaar zullen presenteren.

We besloten; ons werkmateriaal uit te breiden en zonodig te vernieuwen.

Wellicht een wat andere opzet van onze presentatie.

Ernaar streven om eventueel bij meerdere gelegenheden aanwezig te zijn.

We zijn in 1985 ook gestart met ons te beraden op het "20-jarig jubileum" in 1987. Voor deze gelegenheid zijn- en worden enkele mensen gevraagd om ons met hun kennis en deskundigheid bij te staan.

Han de Soete en Joke Hardon

FINANCIEEL OVERZICHT 1985

contributie	8.144,90	afchr. inventaris	683,00
vogeljaar	21,05	korhaan	5.134,55
giften van leden	324,00	ledenavonden	972,64
subsidies	1.110,00	lidmaatschappen	284,50
intrest	414,09	bestuurskosten	421,68
nadelig saldo	13,13	subgr. avifauna	470,39
		subgr. eempolders	43,10
		subgr. excursies	41,06
		subgr. propaganda	137,34
		diverse kosten	123,95
		avifauna van het Gooi	1.714,96
	<u>10.027,17</u>		<u>10.027,17</u>

BALANS PER 31-12-1985

inventaris	3.415,00	afschr. inventaris	1.591,00
giro	5.879,39	contributie 1986	215,00
giro plus rekening	6.773,71	giften 1986	10,00
kas	30,05	bibliotheek	33,00
contributie 1985	20,00	res. avifauna v/h Gooi	6.400,00
		res. jubileumjaar	1.500,00
		nestkasten	215,00
		nog te betalen 1985	1.625,05
		res. inventaris	3.000,00
		kapitaal	1.529,10
	<hr/>		<hr/>
	16.118,15		16.118,15

BEGROTING 1986

contributie	8.000,00	korhaan	5.500,00
bijdragen/subsidies	1.000,00	bestuurskosten	1.000,00
overige inkomsten	700,00	ledenavonden	1.200,00
		bibliotheek	200,00
		lidmaatschappen	350,00
		nestkasten	100,00
		avifauna	250,00
		eempolders	100,00
		cursus	100,00
		excursies	100,00
		propaganda	200,00
		avifauna v/h Gooi	600,00
	<hr/>		<hr/>
	9.700,00		9.700,00

GEVRAAGD COÖRDINATOR VOOR DE SUBGROEP NESTKASTEN

Taak: Het verzamelen en bewerken van gegevens van de div. terreinen.
 Kontakten onderhouden met de diverse controleurs
 inlichtingen: Han de Soete tel. 035-10834

GEVRAAGD NESTKASTENKONTROLEURS

Voor het terrein Hoorneboeg-Zwarteberg (GNR) zijn nestkastcontroleurs nodig. Gezien het aantal kasten (60) is het wenselijk dat dit minimaal 2 personen zijn.
 In het broedseizoen, half april-eind juni, moeten de kasten geregeld gecontroleerd worden op broedsels. Eenmaal per week controleren is het meest gewenst zonedig met een uitloop tot eenmaal in de tiendagen.
 Alle gegevens, nest, eieren, jongen worden genoteerd en aan het eind van het seizoen op een nestkastformulier ingevuld.
 Het is prettig als we een paar controleurs in reserve hebben.
 Losvaste medewerkers, die alleen maar als tijdelijke invaller (vakantie) een bijdrage willen leveren, zijn ook van harte welkom.
 Het is helemaal niet moeilijk en het is tevens een sportieve en fijne manier om lekker buiten te zijn.

Han de Soete

Nico Klippel

Het aantal leden die hun fenologische waarnemingen over 1985 heeft ingestuurd was teleurstellend.

Door het lagere aantal meldingen is derhalve voor een aantal soorten geen goed verantwoorde conclusie te trekken ten opzichte van andere jaren. Dit is jammer, temeer daar de meeste leden van onze VWG toch aan de fenologische waarnemingen kunnen meedoen. Al betreft het maar waarnemingen van gemakkelijk herkenbare soorten als Fitis en Tjiftjaf qua geluid of de Gierzwaluw (qua vliegbeeld). Alle waarnemingen helpen!

Heus niet iedereen zal in staat zijn de diverse soorten Karekieten of Rietzangers uit elkaar te houden. De Snor moet iedereen echter toch wel herkennen. Zelf ben ik ook geen kei in het herkennen van de wat moeilijker soorten en een Wielewaal heb ik op tot heden nog nooit gezien en gehoord maar er blijven genoeg soorten die ik wel kan determineren. Zo geldt dit mijns inziens ook voor de meesten van ons.

Daarom nogmaals het verzoek: DOE MEE! Al gaat het maar om enkele soorten (zie bijlage).

De waarnemingen van 1985 zullen worden verwerkt in een verslag over de verschillende jaren.

WIE WIL ER VOGELJAARCALENDERS VERKOPEN?

Jelle Harder

In 1976 ben ik op verzoek van de Stichting het Vogeljaar binnen onze vogelwerkgroep begonnen met de verkoop van de vogelkalender van deze stichting. Na dit 10 jaar te hebben gedaan en in die periode tussen de 800 en 900 kalenders aan de man (vrouw) te hebben gebracht wil ik hier nu mee stoppen. Het duurt natuurlijk nog wel een tijdje voordat de kalender van 1987 gedrukt is, maar als u denkt de verkoopregeling van mij over te nemen laat u mij dat dan weten.

Uw werkzaamheden houden in dat u kalenders verkoopt/laat verkopen op de ledenavonden, de vogelcursus van onze vogelwerkgroep en de herfstflora in Singer. Voorts zijn er nog een aantal "vaste klanten" buiten de vogelwerkgroep die ook elk jaar kalenders afnemen.

Tenslotte nog de mededeling dat van de kalender van 1986 er inmiddels 112 zijn verkocht. Een recordaantal! Wat er met het deel van de opbrengst dat aan de vogelwerkgroep ten goede komt wordt gedaan is nog niet bekend.

Jelle Harder, Meteorstraat 45, 1223 ER Hilversum, tel. 035 - 852842.

ZOOGDIEREN IN HET GOOI e.o.

Sinds enige jaren wordt er gewerkt aan de tot stand koming van een atlas van in het wild levende zoogdieren in Nederland, waaraan ook in het Gooi ijverig wordt meegewerkt. Grote delen zijn echter nog slecht onderzocht, met name de omgeving van Abcoude, Loenen, Weesp en Eemnes.

Doel van dit schrijven is een oproep tot medewerking aan dit atlasproject, zodat ook over de nog slecht onderzochte gebieden gegevens vergaard kunnen worden. Deze gegevens kunnen tot omstreeks juni 1986 bij ondergetekende ingeleverd worden.

Vermeld: zoogdiersoort, type waarneming, datum, nauwkeurige plaatsomschrijving en de afzender.

Bij voorbaat hartelijk dank voor Uw medewerking.

Erik Lam
van Lennepaan 6
1217 NV Hilversum
tel.: 035-12548

BROEDVOGELINVENTARISATIE BEBOUWDE KOM HILVERSUM 1983-1985

Inleiding

In dit laatste jaar dat er nog gegevens vergaard kunnen worden voor de te publiceren Avifauna van 't Gooi e.o. is het de gewoonte om, wanneer je een in avifaunistisch opzicht interessant artikel publiceert, deze te beginnen met "In het kader van een te publiceren boekwerk ....etc." Dat doe ik dus min of meer ook.

In 1983 werd begonnen met broedvogelinventarisaties in de bebouwde kom van Hilversum. In 1984 werden enkele gebieden gedaan ten behoeve van de dienst R.V.M. van de Gemeente Hilversum. Tot slot besloten J. Mekel en E. Lam in 1985 het restant (987 ha.) te gaan inventariseren zodat de gehele bebouwde kom als telgebied ten behoeve van de reeds genoemde avifauna gedaan zou zijn. Dit is gelukt (ondanks enkele dagmerrie's).

Dit verslag moet gezien worden als een voorlopig verslag van de broedvogels in de bebouwde kom in Hilversum. In het voorjaar van 1986 zal een poging gedaan worden om de gebieden die met de turfmethode gedaan zijn, alsnog met de territoriumkarteringsmethode te gaan doen. Alle gebieden zullen dan op dezelfde manier gedaan zijn, waardoor vergelijkingen tussen de diverse gebieden mogelijk zijn. Hiervan zal ter zijner tijd een uitgebreid verslag verschijnen.

Methode

Figuur 1 (zie hieronder) laat zien welke delen, in welk jaar, op welke manier (per inventarisator) gedaan zijn.

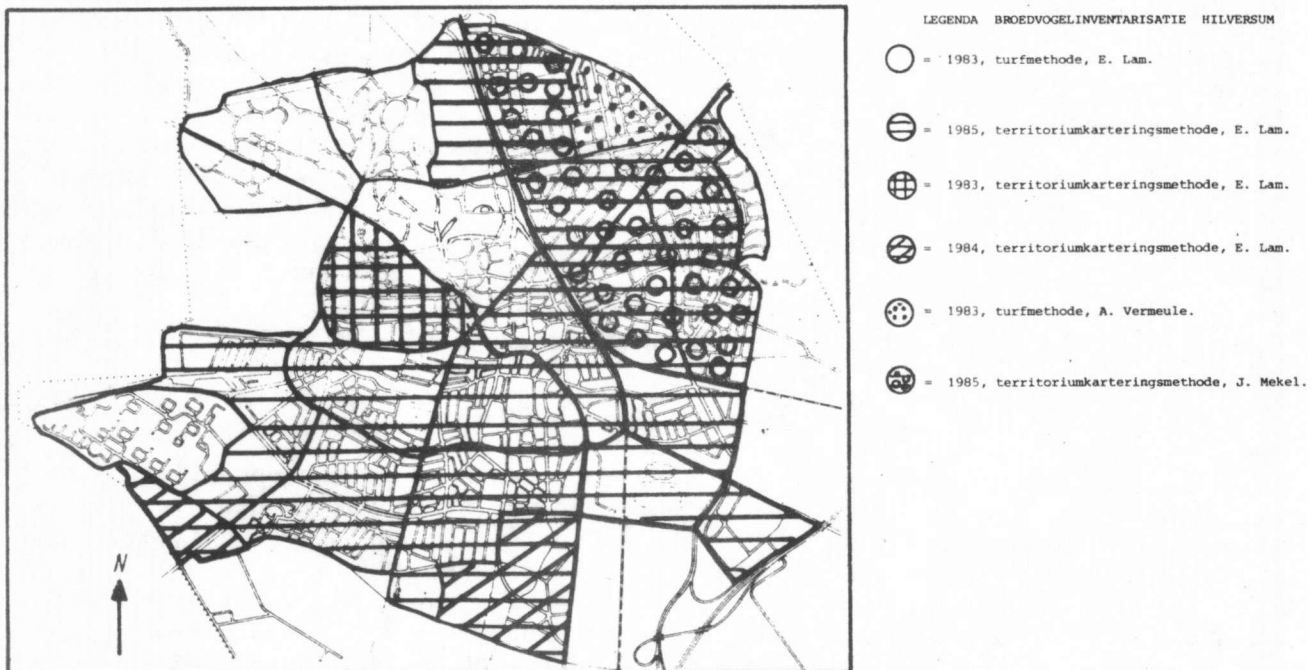

Fig. 1 Kaart onderzochte gebied.

De turfmethode hield in dat het te onderzoeken gebied 3x bezocht werd (alleen het gebied rondom het raadhuis werd slechts 2x bezocht); in maart 1x, april 1x en mei 1x. Het hoogst waargenomen aantal territorium-indicerende exemplaren werd dan als het aantal broedparen aangenomen. Deze methode is alleen in 1983 gebruikt. De territoriumkarteringmethode werd in alle drie de jaren gebruikt. Hiertoe werden in het desbetreffende gebied zes vroege ochtendbezoeken gebracht, die telkens op een andere plaats begonnen. Deze bezoeken moesten tussen 1 maart en 15 juni uitgevoerd worden. Tussen de ^vmoest een periode van minimaal 10 dagen liggen. Gemiddeld werd ongeveer 14 dagen aangehouden. De criteria en de interpretatie werden aangehouden zoals die in "Vogelinventarisaties, Nederland. 1985." beschreven staan. De *huismus* vormt een uitzondering. In gebieden die door J. Mekel gedaan zijn werden alle zingende mannetjes gekarteerd. In het omroepkwartier, het gebied rondom het Laapersveld en het gebied rondom de Arubalaan, die door E. Lam gedaan zijn, is ook gekarteerd. Verder zijn de huismussen geturfd.

Wanneer tijdens inventarisaties in andere delen van de bebouwde kom, die in hetzelfde jaar geïnventariseerd werden, aanvullende waarnemingen gedaan werden, zijn deze in de uiteindelijke uitwerking van de gegevens verwerkt. Waarnemingen buiten deze tijden, of van andere personen telden dus niet mee. Van twee soorten zijn echter specifieke tellingen gehouden. In 1985 werd de gehele bebouwde kom van Hilversum door een aantal VWG-leden en leden van NJN-afdeling Hilversum op *gierzwaluwen* onderzocht. Hiervan verschijnt nog een apart verslag. Tevens werd gedurende winter '84-'85 de bebouwde kom door E. Lam in z'n geheel op het voorkomen van *bosuil*en onderzocht.

De oppervlakten van de 25 teleenheden werden berekend met behulp van een numonics digitablet van de afdeling landmeten der Gemeente Hilversum. Dit apparaat is ongeveer te omschrijven als een gecomputeriseerde planimeter. Hiermee kan de oppervlakte zeer nauwkeurig bepaald worden. De totale oppervlakte blijkt 1550 ha. te zijn. Dit verschilt 7 ha. met hetgeen volgens de lijst van de VWG opgegeven is (1543 ha.). Het verschil van 7 ha. is echter volledig te verwaarlozen omdat je nooit twee maal op dezelfde manier iets opmeet. In verband met de dichtheidsberekeningen is echter 1550 ha. aangehouden.

Het voorjaar in 1983, en vooral 1984, kenmerkte zich door koude en nattigheid. Het voorjaar van 1985 was iets beter, maar eigenlijk toch nog wel vervelend. Bij vochtig, en eventueel koud, weer laten veel vogels weinig van zich horen, hetgeen de inventarisatie uiteraard minder volledig maakt. Er is onder alle denkbare weersomstandigheden geïnventariseerd: van sneeuwjachten en stortbuien tot lekker warm onbewolkt weer. De winter '84-'85 was redelijk streng. Dit heeft waarschijnlijk een grote invloed gehad op de aantallen van enkele in europa overwinterende soorten zoals *zwarte roodstaart*, *winterkoning*, *zanglijster* etc.

* inventarisatieronden

Resultaten

In totaal zijn er 59 vogelsoorten aangetroffen die territoriumindicatief gedrag vertoonden, alsmede één waarschijnlijke soort. Hiervan is een soortenlijst gemaakt met daarbij vermeld de aantallen en de gemiddelde dichtheid per 100 ha. De talrijk bij de diverse wateren voorkomende tamme en halfwilde eenden zijn niet bij het onderzoek betrokken. Dit geldt evenzeer voor verwilderde postduiven. Van de *ransuil* wordt het broeden vermoedt. Tijdens een inventarisatieronde van de *bosuilen*-inventarisatie op 7 maart 1985 ('s nachts) werd zowel in het diergaardepark, het nimrodpark als op trompenberg baltsgeluiden gehoord. De criteria die gebruikt moeten worden in verband met de tijd van het jaar zijn mij onduidelijk waardoor ik deze drie gevallen niet in de lijst heb opgenomen.

Soortenlijst broedvogels bebouwde kom Hilversum 1983-1985

Soort	Aantal	per 100 ha.	Soort	Aantal	per 100 ha.
Fuut	1	0,06	Boompieper	1	0,06
Houtsnip	1	0,06	Braamsluiper	10	0,65
Scholekster	1	0,06	Tjiftjaf	105	6,77
Sperwer	1	0,06	Fitis	58	3,74
Fazant	1	0,06	Fluiter	1	0,06
Waterhoen	13	0,84	Goudhaantje	58	3,74
Meerkoet	11	0,71	Vuurgoudhaantje	4	0,26
Holenduif	38	2,45	Grauwe Vliegenv.	16	1,03
Houtduif	1311	84,58	Bonte Vliegenv.	21	1,36
Turkse Tortel	821	52,97	Staartmees	65	4,19
Tortelduif	2	0,13	Glanskop	7	0,45
Bosuil	10-11	0,65	Matkop	34	2,19
Koekoek	3	0,19	Kuifmees	56	3,61
Gierzwaluw	1075-1100	69,34	Zwarte Mees	16	1,03
Groene Specht	12	0,77	Pimpelmees	399	25,74
Grote Bonte Specht	57	3,68	Koolmees	874	56,39
Kleine Bonte Specht	4	0,26	Boomklever	72	4,65
Boerenzwaluw	10	0,65	Boomkruiper	92	5,94
Witte Kwikstaart	25	1,61	Vlaamse Gaai	78	5,03
Winterkoning	201	12,97	Ekster	177	11,42
Heggemus	298	19,23	Kauw	535	34,52
Roodborst	310	20,00	Zwarte Kraai	65	4,19
Zwarte Roodstaart	18	1,16	Spreeuw	895	57,74
Gekraagde Roodst.	9	0,58	Huisemus	5917	381,74
Merel	2071	133,61	Ringmus	14	0,90
Zanglijster	37	2,39	Vink	165	10,65
Grote Lijster	5	0,32	Groenling	213	13,74
Tuinfluiter	21	1,36	Sijs	0-1	0,00
Zwartkop	109	7,03	Goudvink	13	0,84
Kleine Karekiet	1	0,06	Appelvink	1	0,06

Vergelijking met vroeger gedaan onderzoek in de bebouwde kom van Hilversum

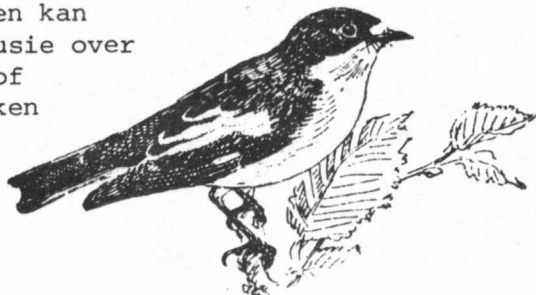
Er zijn uit het verleden diverse gegevens bekend over het voorkomen van bepaalde vogelsoorten in de bebouwde kom van Hilversum. Het oudste mij bekende geval is een berichtje uit de Gooi en Eemlander: "18 December 1880. Hilversum. *Patrijzen* worden niet dagelijks midden in de bebouwde kom der gemeente gevangen. Gisteren gebeurde dit toch. Een ingezetene vond deze schuwe doch in gebraden staat niet te schuwen vogels in zijn achterhuis. Vermoedelijk was het beest, 't zij door vermoeienis, 't zij dat het even aangeschoten was, uit zijne vlucht neergevallen.". Vanaf deze tijd zijn er regelmatig gevallen van waarnemingen van vogelsoorten uit de bebouwde kom bekend. Helaas zijn er echter tot 1970 nooit systematische onderzoeken gedaan.

In 1970 is de bebouwde kom van Hilversum op broedvogels onderzocht ten behoeve van de Avifauna van Midden-Nederland (Alleyn et al, 1971), door leden van de VWG. Op 31 mei van dat jaar werd door 16 personen van 's ochtensvroeg tot 's avondslaat geïnventariseerd. De gebruikte criteria en de interpretatie is echter onduidelijk. In ieder geval is wel duidelijk dat vroeg in het jaar zingende soorten (*grote lijster*, *heggemus*), of soorten waarbij nestvondsten van belang zijn (*ekster*) waarschijnlijk voor een deel gemist zijn. Over het algemeen is het dus onmogelijk, en derhalve zinloos, de éénmalige inventarisatie uit 1970 met het onderzoek van nu te vergelijken. Hoogstens de soorten met een hoge trefkans, of die een zangpiek rond eind mei hebben zijn te vergelijken. Bovendien werd nu niet exact hetzelfde terrein geïnventariseerd. Het Raaweggebied, het gebied rond het Laapersveld en het gebied rondom de Arubalaan werden toen niet gedaan. Dit zijn landelijke gebieden en een villawijk.

Een soort met een hoge trefkans is de *winterkoning*. In 1970 werden 192 exemplaren vastgesteld en nu 201. De stand is wat mij betreft precies hetzelfde gebleven. De *tjiftjaf* is ook een redelijk goed vergelijkbare soort. In 1970 werden 101 exemplaren vastgesteld, nu werden er 105 vastgesteld. De verschillen

in methoden in aanmerking genomen zijn de volgende soorten waarschijnlijk ongeveer gelijk gebleven: *turkse tortel*, *koekoek*, *boerenzwaluw*, *heggemus*, *merel*, *zwarte roodstaart*, *fluiter*, *vuurgoudhaantje*, *staartmees*, *appelvink*, *goudvink* en *vlaamse gaai*. Soorten die waarschijnlijk vooruit gegaan zijn, danwel zich gevestigd hebben zijn: *fuut*, *sperwer*, *holenduif*, *groene specht*, *zwartkop*, *kleine karekiet*, *boompieper*, *braamsluiper*, *goudhaantje*, *bonte vliegenvanger* en *pimpelmees*. Er zijn vele soorten die achteruit of zelfs verdwenen zijn. Op de mogelijke oorzaken daarvan wilde ik in het kort even ingaan. De in aantal achteruit gegaan zijnde soorten zijn veelal soorten van een omgeving met landelijke elementen. Deze waren van oorsprong in de Gooische dorpen aanwezig (houtwallen, bosjes, boomgaardjes). Logischerwijs zijn met de voortgaande verstedelijking deze elementen met de typisch daarin voor komende soorten grotendeels verdwenen. Enkele soorten die achteruit gegaan zijn, zijn typische Afrika-overwinteraars. De achteruitgang is mogelijk aan de verbreding van de Sahel-zone en het toenemende pesticide gebruik aldaar te danken. Deze soorten zijn: *torenvalk*, *patrijs*, *tortelduif*, *gekraagde roodstaart*, *zanglijster*, *grote lijster*, *tuintfluiter*, *grasmus*, *fitis*, *graauwe vliegenvanger*, *glanskop*, *kneu*, *vink*, *huismus*, *ringmus* en *spreeuw*. Hiervan zijn mijns inziens de *huismus* en de *spreeuw* in 1970 sterk overschat, doch de achteruitgang is toch wel aanzienlijk.

Van de overige soorten kan nauwelijks een conclusie over een eventuele voor- of achteruitgang getrokken worden.

Vergelijking met ander onderzoek

Dankzij het feit dat er een avifauna van het Gooi e.o. gemaakt wordt is er de laatste jaren veel broedvogelonderzoek gedaan in bebouwde kommen. Hiervan zijn Laren, Blaricum, Huizen en Bussum het beste met Hilversum te vergelijken. Er dient echter wel opgemerkt te worden dat deze gemeentes over het algemeen met behulp van de turfmethode geïnventariseerd zijn; op de manier zoals enkele telgebieden van Hilversum in 1983 gedaan zijn. Bussum is grootendeels slechts 2x bezocht. De aantallen broedvogels van deze bebouwde kommen zullen over het algemeen iets lager uitgevallen zijn dan dat in Hilversum het geval geweest zou zijn.

Van de in Hilversum meest voorkomende soorten is een top 15 samengesteld. De gemiddelde dichtheden per 100 ha. zijn erbij vermeld. De top 15 van de andere bebouwde kommen is over het algemeen anders dan die van Hilversum. De samenstelling van zo'n top 15 hangt af van de structuur van de bebouwde kom. Je kunt dus op je klompen aanvoelen dat de winterkoning in Laren een andere plaats in de top 15 zal innemen dan in Huizen. De volgorde van een top 15 is danook niet het meest interessante. Interessanter is de verhouding tussen de gemiddelde dichtheden van de broedvogels in de diverse bebouwde kommen van het Gooi. De soorten die ik daarvoor uitgekozen heb zijn de top 15 soorten van Hilversum omdat die soorten mijnsinziens het beste in het kader van dit onderzoek passen. Hieronder volgt de soortenlijst. Achter de plaatsnaam staat het jaar waarin het onderzoek plaatsvond vermeld.

	Hilversum(1983-1985)	Laren(1984)	Blaricum(1983)	Huizen(1983)	Bussum(1985)
1 Huismus	381,7	101,0	74,0	142,9	120,0
2 Merel	133,6	179,6	112,3	88,9	83,2
3 Houtduif	84,6	55,0	50,0	15,4	34,0
4 Gierzwaluw	69,3	9,9	1,8	?	26,5
5 Spreeuw	57,7	81,2	65,2	73,0	32,5
6 Koolmees	56,4	85,2	52,6	25,4	34,5
7 Turkse Tortel	53,0	55,5	20,9	19,7	24,8
8 Kauw	34,5	31,0	22,6	25,4	27,2
9 Pimpelmees	25,7	49,0	25,4	11,7	15,3
10 Roodborst	20,0	35,0	33,3	6,5	8,3
11 Heggemus	19,2	24,3	15,0	7,3	5,2
12 Groenling	13,7	13,6	5,9	4,3	5,1
13 Winterkoning	13,0	50,3	37,0	7,8	6,2
14 Ekster	11,4	14,3	8,9	2,2	7,4
15 Vink	10,7	15,7	10,4	4,4	3,6

opm. In Bussum zijn de *gierzwaluwen* in 1983 onderzocht door H.Fuchs.

Van de bij deze vergelijking betrokken bebouwde kommen "lijkt" Hilversum waarschijnlijk het meest op Bussum, en ook nog redelijk veel op Huizen. Laren en Blaricum "lijken" ook wel enigzins op elkaar. De dichtheden laten zien dat er wel degelijk verschillen moeten zijn. Enkele soorten kunnen als indicatoren voor de aanwezigheid van bepaalde structuren fungeren. De *roodborst* is een struweelsoort. Hoe hoger het oppervlaktepercentage struweel van een bepaalde bebouwde kom is, hoe hoger de dichtheid is. Laren en Blaricum gaan wat dat betreft vrijwel gelijk op. Deze dorpen herbergen aardig wat struweel. Hilversum zit er tussenin. Voor de *winterkoning* gaat een soortgelijk verhaal op, hoewel Laren er met een dichtheid van 50,3 paar per 100 ha. wel bovenuit springt. De voorkeurspositie van de *huismus* is mij een beetje onduidelijk. De soort heeft uiteraard een voorkeur voor dichtbebouwde wijken. Bij Bussum en Huizen zal de verhouding ongeveer hetzelfde zijn als Hilversum. Toch is de gemiddelde dichtheid in Hilversum twee tot driemaal zo hoog. Misschien heeft de totale oppervlakte van de dichtbebouwde stukken invloed. Deze is in Hilversum uiteraard veel groter.

Zeer opvallend is de hoge dichtheid aan *gierzwaluwen* in Hilversum. De *gierzwaluw* is een moeilijk te inventariseren soort waaraan in 1985 in Hilversum een speciaal onderzoek is gewijd. Dit is in Bussum ook gedaan. De dichtheid is nauwelijks de helft van dat in Hilversum. In Laren en Blaricum zal de soort ongetwijfeld onderteld zijn, maar de werkelijke dichtheid zal veel lager liggen dan die van de andere onderzochte dorpen. Zeer opvallend is dat de dichtheid aan *pimpelmezen* steeds ongeveer de helft is van de *koolmezen*-dichtheid. De *kanw* vertoont een redelijk constante dichtheid die rond de 30 paar per 100 ha. zal schommelen.

Nawoord

Dankzij de medewerking van J. Mekel en A. Vermeule kon de gehele bebouwde kom van Hilversum tussen 1983 en 1985 op het voorkomen van broedvogels geïnventariseerd worden. Er werden 59 soorten vastgesteld, alsmede één waarschijnlijke en één soort waarvan het broeden vermoed wordt. Inclusief de uitwerking der gegevens heeft deze inventarisatie overigens zo'n 750-800 uur gekost.

Opvallende soorten zijn onder andere : *fuut*, *houtsnip*, *scholekster*, *sperwer*, *kleine karekiet* en *boompieper*. Van veel soorten werd een opvallende achteruitgang geconstateerd. Dit betrof soorten die ook op regionaal niveau achteruitgaan zoals bijvoorbeeld : *gekraagde roodstaart*, *grasmus* en *ringmus*. De nog steeds zeer algemene soorten *huismus* en *spreeuw* bleken echter ook enorm achteruitgegaan te zijn. Vooruitgang zat onder andere bij : *holenduijf*, *goudhaantje*, *bonte vliegenvangervanger* en *pimpelmees*.

21 December 1985

Erik Lam

Van Lenneplaan 6

1217 NC Hilversum

Geraadpleegde literatuur

- Harder, J. 1985. Broedvogels in de bebouwde kom van Huizen, in voorbereiding.
- Huestings, et al. 1985. Natuurbeheer in Nederland. Deel III: Vogelinventarisaties. Pudoc, Wageningen.
- Fuchs, H. 1984. Inventarisatie van de *gierzwaluw* in de gemeente Bussum. De Korhaan 18(6): 137-139.
- Jonkers, D.A. 1970. Avifauna van Hilversum. uitgave VWG-'t Gooi e.o.
- Jonkers, D.A. & J. Harder. 1985. Broedvogels in de bebouwde kom van Laren. uitgave no. 49 VWG-'t Gooi e.o.
- Jonkers, D.A. 1984. Broedvogels in de bebouwde kom van Blaricum. uitgave no. 45 VWG-'t Gooi e.o.
- Jonkers, D.A. 1985. Broedvogels in de bebouwde kom van Bussum, in voorbereiding.
- Lam, E. 1985. Natuurhistorische notities uit de Gooi en Eemlander 1871-1920. uitgave no. 53 VWG-'t Gooi e.o.

De illustraties zijn getekend door Robert Scholtz en afkomstig uit de Prisma-vogelgids, zevende druk 1974.

ONVERGETELIJKE MOMENTEN

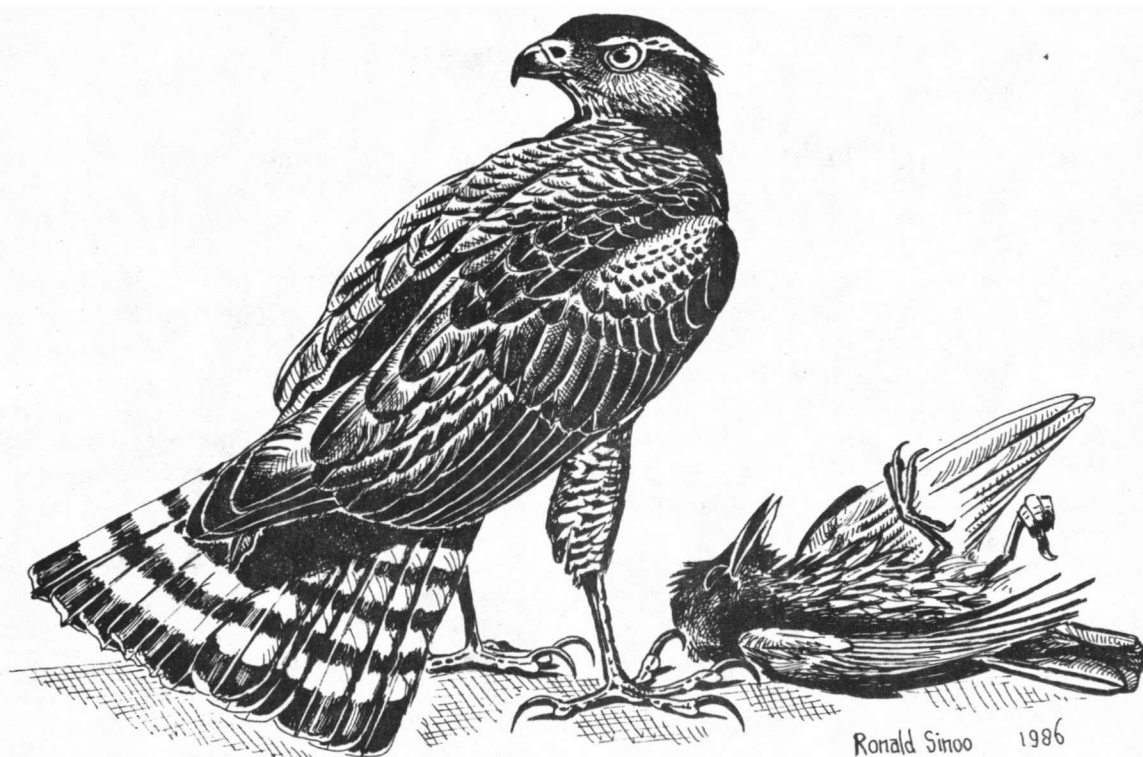
Bert Murriss

Soms beleef je als vogelaar iets, dat zo'n indruk maakt dat het in je herinnering wordt gebeiteld.

Schrijver dezès woont op de Taludweg in een oud huis met een heerlijke grote achtertuin, veel grote bomen, heesters, een klein vijvertje in de hoek. In het midden een gazon, waar al gauw zon is. Veel vogels natuurlijk. In de winter en in het voorjaar domineren de Spreeuwen. Als de dagen langer worden en de zon warmer is, gaan de Spreeuwen minder aandacht besteden aan kiffen en kijden en meer aan kwinkeleren. Nadert de lente dan zitten overal Spreeuwen in opperste opwinding de lente te verkondigen, waarbij ze draaien, wippen en hun veren opzetten als egeltjes hun pennen.

Op de scheiding van mijn tuin met die van mijn (ooster-)buren staat een kleine blauwspar. De takken staan stijf in étages, die zo'n twintig centimeter boven elkaar aan de stam zitten.

Het is 22 maart 1985, 11.00 uur. De tuin is al in voorjaarstooi. Overal bloemetjes van sneeuwklókje, speenkruid, maarts viooltje. De Spreeuwen zijn oorverdovend aan het kwinkelzingen. Eén zit in de blauwspar. Ik sta midden op het gazon te genieten en kijk naar de druktemaker voor mij, in tegenlicht. Dan een schaduw, een flits, een luchtstoot van iets, dat rakelings langs mijn hoofd vliegt. Een Sperwer heeft met de zon in de rug een stootduik door de blauwspar gemaakt en de vrolijke zanger van zijn tak gegrepen. De Sperwer, een volwassen wijfje, strijkt met een korte bocht neer bij de vijver en kijkt me aan. Het dier is geen vijf meter van me vandaan. De Sperwer staat boven op de Spreeuw, die alle mogelijke moeite doet om los te komen en allerlei gesmoorde geluiden maakt. Door de rollende bewegingen van de Spreeuw moet de Sperwer steeds verpakken om haar evenwicht niet te verliezen. Het gebeurt met de routine van een circusbeer, die op een bal staat te balanceren. Ze kijkt geen moment naar haar prooi maar blijft mij fixeren.

Ik sta doodstil, wil eigenlijk de Spreeuw wel helpen want die is hier duidelijk de underbird. Maar ik doe niets. Een volle minuut gaat voorbij. De Spreeuw is nog steeds niet helemaal dood. De Sperwer gaat kroppen. Het is altijd weer onbegrijpelijk, hoe gemakkelijk een roofvogel een stukje van zijn zo taaie prooi plukt. Weer verstrijkt een halve minuut. Dan kleppert ineens het katteluikje in de keukendeur. Eén van onze poezen komt naar buiten. De poes heeft mij gezien en komt met opgeheven staart naar me toe. Een wandeling van circa tien meter. De Sperwer is opgehouden met kroppen, zodra het katteluikje klonk. Het prachtige dier kijkt nu naar de poes. Tijdens de poezewandeling begint de Sperwer weer te kroppen. Ik kan mijn ogen haast niet geloven. De poes, die overigens naar de naam Pietje zou moeten luisteren, is stokdoof en ik kan hem dus niet wegsturen. Hij ziet de Sperwer heel goed, is vreselijk nieuwsgierig, maar vindt de vogel angstig groot en hoogst onvriendelijk staren. Pietje vindt een Houtduif al griezelig. Maar die Spreeuw wil Pietje wel. De kat gaat langzaam op de Sperwer af. Nog steeds met opgeheven staart, dus zonder kwade bedoelingen. Vier meter, drie en een halve meter. Ik houd mijn adem in. Pietje houdt het voor bekeken. Hij zwaait af en loopt naar de bosjes. De Sperwer vindt de plaats in mijn tuin bij nader inzien minder geslaagd om rustig te brunchen. Ze veert omhoog, draait 180° en vliegt flitsend snel, overigens met een minimum aan vleugelbewegingen, door de takken van de pereboom en larix de zon tegemoet. De Spreeuw gaat mee. Geen tak of twijg wordt geraakt. Onwillekeurig denk ik aan de Houtduivan, die op deze vluchtroute naast hun eigen vleugels, vrijwel alle takken raken. Wat een grandioze demonstratie van vliegkunst. Maart 1986 nadert. De Spreeuwen zijn er weer volop. Ik hoop dat ze allemaal hun holle bomen weer op tijd bereiken tot misschien wel in Rusland toe. Maar toch zou ik graag "mijn" Sperwer nog weer eens zien, met zijn onverschrokkenheid en volmaakte lichaamsbeheersing.

DE LEZINGEN VAN DE VOGELWERKGROEP

Jelle Harder

Sinds de oprichting van onze werkgroep zijn er met grote regelmaat ledenavonden georganiseerd waarop een spreker of spreekster een inleiding hield over een interessant vogelonderwerp. Bijna altijd werden bij deze lezingen dia's en/of films vertoond.

De allereerste lezing werd gehouden door ons lid Evert Boeve. Op 15 maart 1967 liet hij zijn inmiddels zeer bekende films zien van Koolmees en Staartmees. Daarna zijn er ruim 100 sprekers geweest, waaronder circa 25 leden, die in totaal 134 ledenavonden verzorgden (tot en met april 1986).

Dat al deze sprekers een wel zeer grote verscheidenheid aan onderwerpen voorschotelden ligt voor de hand. Bij de voorbereiding van de onderwerpen is er uiteraard ook altijd naar gestreefd de variatie hierin zo groot mogelijk te houden. Ook werd er altijd geprobeerd rekening te houden met het seizoen waarin het onderwerp gepresenteerd werd.

Vanaf maart 1972 heb ik mij bezig kunnen houden met de keuze van de onderwerpen voor een lezing, het zoeken van geschikte sprekers en het contactleggen met deze mensen. Aan het organiseren van de laatste 99 lezingen heb ik op deze manier leuke contacten overgehouden. Natuurlijk zijn er ook wel eens lezingen geweest waarvan je achteraf dacht "dit had beter gekund" of "het viel me tegen". Van de leden en het bestuur heb ik altijd waardering voor de keuze van de sprekers en hun onderwerp ontvangen.

Nu wil ik graag stoppen met deze werkzaamheden voor de ledenavonden. Vanaf september 1986 hoop ik dat iemand anders de lezingen georganiseerd heeft. Zelf heb ik het altijd leuk werk gevonden. Graag wil ik daarom de leden en bestuursleden nog eens bedanken voor hun vertrouwen dat zij in deze in mij gesteld hebben. Het bestuur wens ik bovendien succes met het zoeken naar een opvolger voor dit baantje.

COLLAGE 1985

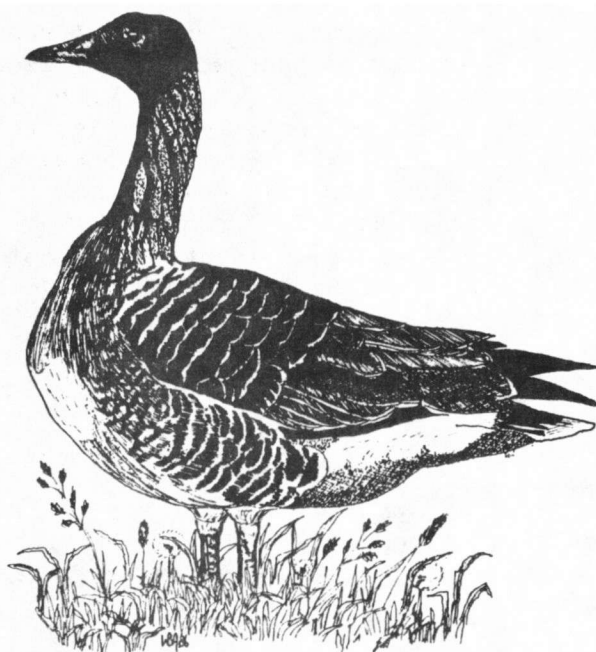
S.H. Poelstra

Herinnert u zich die winter nog, begin 1985? Op 4 januari een invallende koudegolf, sneeuw en temperaturen 's nachts soms wel 25° C onder nul! Als gevolg hiervan verlieten 1000-den ganzen onze lage landen: Brandganzen en Rotganzen weken voornamelijk uit naar Engeland en Ierland, de andere soorten koersten vooral richting Frankrijk, waar het overigens ook koud was.

Het Waddengebied, waar normaliter talloze steltlopers overwinteren, het IJsselmeer, winterwijkplaats voor grote concentraties watervogels, vrijwel uitgestorven was het er. Zangvogels trokken in groten getale uit bos en veld naar stad en dorp om daar te proberen hun kostje op te scharrelen.

In de Horstermeerpolder, waar tussen de witte weilanden nog relatief veel open water te vinden was, trof ik op 19 januari onder meer een Dodaarsje, Kuif- en Tafeleend, Slobeend, circa 15 Grote Zaagbekken en 4 Nonnetjes aan; het was nu prachtig in de Vechtstreek, de rivier lag grotendeels toegevroren en Vreeland, Loenen en Nieuwersluis deden met hun witgekapt daken en bootjes onder een dikke sneeuwlaag denken aan de wintergezichten van de oude Hollandse meesters; dat waren nog eens winterschilders .....

Twee dagen later maakte de dooi een eind aan de winterpret; enkele optimistische Kokmeeuwen vliegen al rond met de chocoladebruine kopkap uit het voorjaarskleed.

Te vroeg, want begin februari doet de winter opnieuw een inval, temperaturen tot zo'n 15° C onder het vriespunt en vrijwel geen sneeuw; in deze periode blijft in de Spiegelpolderplas bij Nederhorst den Berg slechts een smalle gleuf open, waarin zich op 16 februari Wilde Eenden, Smienten, Futen, Kol- en Kleine Rietganzen ophouden. Op 21 februari, de dag van de Friese Elfstedentocht, valt de dooi opnieuw in en verbetert het weer geleidelijk; de eerste helft van maart maken Nonnetje, Kleine Zwaan en Bonte Kraai plaats voor Witte Kwikstaart, Grutto, Tureluur en Kempiaan.

Lente lonkt in het Gooise land! Op 17 maart een vroeg voorjaarsteken, een baltende Havik aan de zuidzijde van het Naardermeer; een statige vlucht boven het geboomte, diepe en tamelijk trage vleugelslagen, soms beschrijft de vogel een bocht of stijgt enkele meters; als een groepje Veldleeuweriken passeert, gaat de beschreven ceremonie echter abrupt over in een felle stotduik, gevolgd door een jachtvlucht met snelle ondiepe vleugelslagen.

Maar misschien is dit laatste toch meer als oefening bedoeld, Haviken zijn gewoonlijk op veel groter prooi uit; indrukwekkend is het intussen wel!

Op 6 april een waarneming van een Grote Zilverreiger in de meest zuidoostelijk gelegen uitloper van het Oostvaardersplassengebied in Zuidelijk Flevoland; ongeveer één uur daarna opnieuw een exemplaar van deze soort (dezelfde vogel?) aan de noordwestkant van het talud van de Knardijk, niet ver van de Zeilplas. Dankzij de korte waarnemingsafstand kan worden vastgesteld, dat de snavel van de vogel vrij donker is gekleurd met een geelgroene basis. De volgende gebeurtenis in hetzelfde gebied, maar nu op 11 mei, verdient eveneens vermelding.

Op de slikvelden langs de Knardijk zitten diverse soorten waadvogels: een 7-tal Bontbekplevieren, Kluten, Grutto's, twee Zilverplevieren, Kemphaantjes, 25 Zwarte Ruiters in fraai zomerkleed, niet minder dan zes Groenpootruiters, twee Kleine Strandlopers en een prachtige Kanoetstrandloper in zomerkleed; dit toch al opmerkelijke geheel wordt omlijst door een tiental sierlijke en behendige Dwergmeeuwtjes, meest in jeugdkleed, maar ook enkele volwassen vogels, zowel rustend als in de vlucht.

Op 13 mei een heel aparte ervaring; om ongeveer 6.45 uur in de ochtend (zomertijd)

sta ik met een slaperig hoofd in de keuken van onze flat aan de Bussumse Zwaluwlaan thee te zetten; als drukke en aanhoudende vogelzang tot mij doordringt, begeef ik me met kijker balkonwaarts. Die kijker is overigens vrij nutteloos; buiten is het nevelig en te zien is er weinig, te horen des te meer; ergens in een tuin, schuin tegenover ons flatgebouw, zingt een Nachtegaal dat het een lieve lust is. De bekende zang met rollers, slagen en "tsjoek-tsjoe-tsjoe"-tonen schalt door de straat: voor even ..... want onze wijk, hoe aantrekkelijk en groen ook, is niet ingericht op huisvesting van een gezin Nachtegalen; dit geldt overigens kennelijk voor het gehele Gooi, helaas!

In juni op vakantie en wel naar Denemarken, meer in het bijzonder naar Funen, de "tuin van Denemarken", een vriendelijk, fraai golvend land met uitgestrekte akkers, omzoomd door houtwallen; en koolzaadvelden en kleine boscomplexen, voornamelijk bestaand uit loofhout.

Verder kleinere en grotere baaien, waarin zich bootjes weerspiegelen, witte kerkjes met rode daken en zadeldaktorens, huizen in vakwerk in diverse heldere kleuren en bovenal een aantal prachtige kastelen in renaissancestijl, waarvan de zware muren en torens in rode baksteen zich weerspiegelen in rimpelloze slotgrachten.

Ook de eilanden Tåsinge en Langeland, met bruggen aan Funen verbonden, zijn een bezoek zeker waard!

En dan de vogels .....

Vier Georde Futen in een natuurreservaat op Tåsinge, Middelste Zaagbekken in baaien en rond de Funense kust, een IJsvogel boven het water van een slotgracht, een cirkelende Wespindief enkele kilometers buiten Svendborg; druk zingen hier de talrijke Grasmussen en het stamelliedje van de Geelgors hoor je op vele plaatsen.

De Boomkruiper, waarvan diverse vogelhandboeken melden, dat die hier niet zouden voorkomen, heb ik op Funen duidelijk horen zingen; de Kortsnavelboomkruiper, die hem in dit gebied zou vervangen, heb ik met zekerheid alleen op Langeland waargenomen in een uitgestrekt kasteelbos.

Weer thuis, en op 20 juli naar de Stichtse Brug. Aan de noordwestzijde drie Bontbekplevieren op het gedeeltelijk begroeide surfstrand, waar zich ook Visdiefjes, Zwarte Sterns, Scholeksters en twee Kluten ophouden.

Aan de zuidoostkant het al bijna roemruchte natuurgebied, waar Aalscholvers af en aan vliegen en Baardmannetjes roepen in het riet, waarboven Bruine Kiekendieven zweven, speurend naar prooi; een Georde Fuut zwom er en vijf Lepelaars rustten er en hier en daar klonk de zang van Kleine Karekiet en Rietgors.

Op 23 juli opnieuw iets bijzonders. Fietsend over een paadje op de Westerheide bespeur ik een kleine viervoeter, die me doet denken aan een parmantig hondje. Door de kijker blijkt het echter een vos te zijn! Even kijken we naar elkaar ..... dan verdwijnt het diertje in het struikgewas en volgt kennelijk de taktiek van de omtrekkende beweging, want als ik een stukje terug fiets, kijk ik hem op z'n fraaie pluimstaart. Even draait de vos zich om, opnieuw bezien we elkaar met aandacht, dan vervolgt hij zijn weg en verdwijnt na een kort drafje uit het gezicht.

Een overvliegende Zwarte Specht, op 31 juli roepend boven de Bussumerheide en op 26 augustus boven de Westerheide; een prachtige en interessante vogel, die blijkbaar in ons land nog steeds in opmars is, alle natuur- en milieubedreigingen van nu ten spijt.

Wanneer ik op 28 september weer eens Flevolandwaarts ga en aan de Knardijk naar twee Casarca's zit te kijken, dan is daar ook een groep Kleine Strandlopers druk doende: dichtbij deze "mussen van het slik" is tevens een Temmincks Strandloper bezig met fourageren en aangezien beide soorten op afstand vaak moeilijk uit elkaar zijn te houden volgt hier, wat mij bij deze gelegenheid in het bijzonder is

opgevallen; citaat vogeldagboek:

1. Temmincks Strandloper gaat onverstoort zijn eigen gang, reageert totaal niet op o.a. de collectieve vliegbewegingen van de Kleine Strandlopers.
2. Temminck is minder levendig getekend, egaler donkerder, enigszins grauwbroune bovenzijde, maakt indruk van kleine Oeverloper.
3. Temminck heeft korte trillende roepjes met i-klank; roepjes van Kleine Strandlopers vaak met duidelijke ie-klank.
4. Pootkleur bij beide soorten dof donker (komt door het slik!).

Einde citaat.

Dan vormt de Krooneend, die zich vanaf 21 september in de spartelvijver in het Naarder bos ophoudt een heel wat gemakkelijker determineerbare soort, al is het ook een ♂ in eclipskleed; de felrode snavel spreekt voor zich.

Op 12 oktober aldaar elf Dodaarsjes, twee Oeverlopers en een roepende Waterral in de oeverbegroeiing; bovendien twee Roodhalsfuten, één met gedeeltelijk roodbruine hals en een koptekening als van een juveniel, met een donkere "zebrastreep" door de witte wang, net onder het oog; de andere al echt in winterkleed met ronder lijkende kop en nauwelijks waarneembaar rossig waas in de reeds grijs gekleurde hals; beide vogels met duidelijk gele snavel met zwarte punt en niet bijzonder schuw.

Het Eempoldergebied is ook altijd weer verrassend! Een 170 Goudplevieren in het graslandgebied ten zuidoosten van de Stichtse Brug, zeer fraai te zien in het gouden licht van de najaarszon ..... 60 Kleine Zwanen, fouragerend op het groene weidetapijt ..... 17 Kempaantjes, vreedzaam zoekend naar iets eetbaars en een druk roepende in oostelijke richting vliegende Groenpootruiter, die nog tot op grote afstand te horen is ..... en dat allemaal op 26 oktober.

En nog iets merkwaardigs, diezelfde dag: een aan de bovenzijde donkergrijs gekleurde steltloper met donkere snavel (zonder rood) en gele poten, sprekend lijkend op de afbeelding van de kleine Geelpootruiter in Elsevierts "kist". Soms is de natuur wreed ..... bij opvliegen blijkt het gewoon een Tureluur te zijn; jammer!

Tenslotte, is het u ook opgevallen, al die miesperende Goudhaantjes, in okt/nov o.a. in sommige Hilversumse villawijken? In een tuin aan de Minister Hartsenlaan, waar ik toen nog werkzaam was, staat tegen de gevel een hulststruik, waarin ik begin november bij herhaling enkele Vuurgoudhaantjes waarnam. Zelf heb ik de indruk, dat dit niet bijzonder schuwe vogeltje wel vaker dicht bij de mensen komt en mogelijk is hun aantal bij dit soort invasies groter dan u en ik denken! Iets om volgend jaar eens op te letten?

BESCHOUWING

Na drie jaar in de subgroep nestkasten te hebben gezeten en over 6 jaar jaarverslagen gemaakt te hebben ben ik mijn enthousiasme totaal kwijt geraakt. Na enkele jaarverslagen gemaakt te hebben vond ik dat er uit deze verslagen weinig natuurhistorisch interessante gegevens zijn te halen.

Door de vele telefoontjes die ik reeds gepleegd had om verslagen binnen te krijgen was me duidelijk geworden dat het invullen van de gebruikelijke formulieren vaak erg veel moeite kostte. Vaak werden de formulieren ook niet volledig ingevuld. Zo kreeg ik de indruk dat veel controleurs niet zo zeer nestkasten controleren om een natuur wetenschappelijk doel te dienen.

De meeste gebieden waar nestkastverslagen van binnen kwamen zijn nou niet bepaald arm aan natuurlijke holtes. Mensen vinden het leuker om in dit soort bossen te controleren omdat daar een redelijke kans is op leuke soorten als Boomklever, Boomkruiper, Bonte Vliegenvanger e.d.. Het nut voor de vogels is mijn inziens ook niet erg groot. Het begint erop te lijken dat bomen omgezaagd worden om planken voor nestkasten van te maken terwijl als die bomen blijven staan veel meer organismen er van kunnen profiteren.

Mijn drijfveren om actief te zijn in de subgroep nestkasten zijn zodoende verdwenen.

Jaap Mekel

VELDWAARNEMINGEN

Roodkeelduiker	7	16-11	Stichtse Brug, OV *	AV/ND
Dodaars	2	3-11	Naarderbos	EL
Geoorde Fuut	1	20-10	Muiderzand	EL
Roerdomp	1	13-1	Moleneind Kortenhoef	AV
Roodhalsfuut	1	16-11	Naarderbos recreatieplas	PSc
Fuut	2	15-12	in zomerkleed! Bergse Pad Ankeveen	RS
Purperreiger	1	6-10	Eendenkooi Breukeleveen	EL
Ooievaar	1	7-11	Polder bij Soest, fouragrend	JMk
Lepelaar	6	27-12	Centrum Hilversum, OV	ND
Canadese Gans	2	20-10	W.v.Oostvaardersplassen Z-Flevo op bouwland tussen Grauwe Ganzen	EL
Roodhalsgans	1	29-12	Omg. Almere-stad, tussen Grauwe Ganzen	MHm/CHm/NN
Rietgans	19	31-12	Omg. Eendenkooi Breukeleveen	DJ
Sneeuwgans	1	20-10	W.v.Oostvaardersplassen Z-Flevo in gezelschap van een parkgans AW determineerde eerder dan 20-10 de vogel als Sneeuwgans	AW/EL
Wilde Zwaan	1	25-11	Raboes Eemnes	EL
Kleine Zwaan	38	18-11	Corversbos, OV	ND/BD
" "	± 100	25-11	Eempolder-N	EL
" "	± 85	30-12	Eempolder-Z	PD
Krakeend	2	22-11	Gooimeer bij Stichtse Brug	PSc
Smient	14	17-12	Laarder Wasmeer, OV	ND
Pijlstaart	± 35	12-10	Huizer Pier	EL
Zomertaling	1	12-9	Eemmond	RB
Krooneend	2	25-9	Stichtse Brug	RB
"	1 mn	20-10	Naarderbos	EL
"	1 mn	15-11	Laarder Wasmeer	EL
Tafeleend	tientallen	v.a. 18-11	Binnenvestinggracht Kap. Meyerweg Naarden	JLm
Brilduiker	2	3-11	Naarderbos	EL
"	3	27-12	Wijde Blick	JJ
Nonnetje	2	22-11	Naardermeer	RP
"	9	24-11	Nwe Polderplas Loosdrecht	AV
"	4	7-12	Laarder Wasmeer	RS
Visarend	1 juv	6-10	Omg. Sypestein Loosdrecht	EL
Havik	1 mn	4-1	boom v. Lenneplaan Hilversum	EL
Sperwer	1 mn	17-11	Omg. Spant Bussum	HD
"	1 vr	14-12	rand Zuiderhei, 't Harde H'sum paniek onder duiven, Eksters en Merels	RS
"	1 vr	31-12	Hengstenberg Hilversum	DJ/BJ
Ruigpootbuizerd	1	20-10	Dodaarsweg, Z-Flevo	EL
"	1	1-1	Omg. Pampushaven, Z-Flevo	WWt
Buizerd	1	31-12	Groest Hilversum, OV	FKp
Blauwe Kiekendief	2 vr	25-11	Eempolderkust	EL
Bruine Kiekendief	1 juv vr	3-11	Stichtse Brug	EL
Smelleken	1 mn	17-11	Huizermaat	RB
"	1 vr	30-12	Eempolder-Z	PD
Patrijs	8	30-10	Zuiderheide Laren	WD
"	9	16-11	Oostermeent Blaricum	AV/ND
"	9	30-12	Eempolder-N	PD

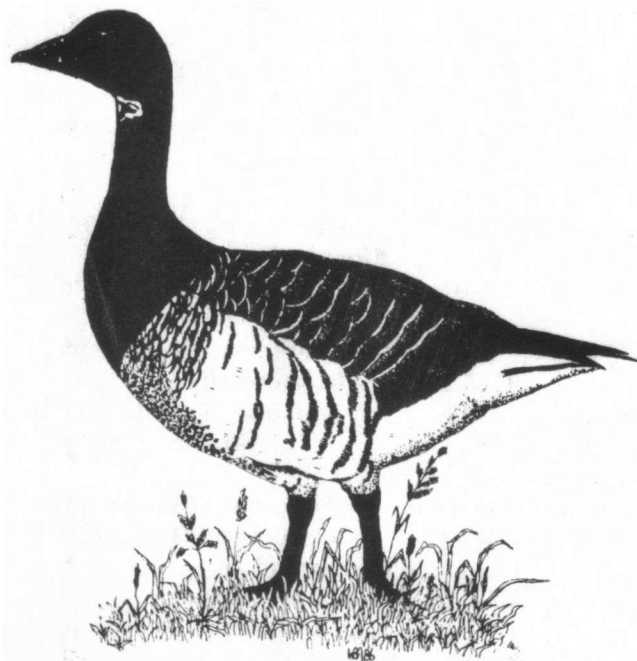
Waterral	6	12-10	Stichtse Brug	JMk/COK/ES/NJN
"	1	12-11	Huizerpier bij surfstrandje	JMk/JE
Zilverplevier	20	6-9	Huizen Oostermeent	RB
Kanoetstrandloper	1	20-11	Huizermeent Gooimeer	RB
Rosse Grutto	1	12-10	Stichtse Brug	RB
Wulp	± 100	25-11	Eempolder-N	EL
Wulp	± 45	1-12	Hilversumse Meent	PSc
"	± 800	30-12	Eempolder-N	PD
Houtsnip	1	24-10	Tafelberg Blaricum	FH1
"	1	17-11	Omg. Spant Bussum	HD
"	1	29-12	tuin Steenakker Blaricum	EF
Watersnip	± 70	7-10	Holl. Brug, fouragerend	PSc
"	5	31-12	Egelshoek Hilversum	DJ
Kluut	± 150	20-10	Keersluisplas, Z-Flevo	EL
Grote Jager	1	30-11	Gooimeerkust omg. Naarderbos	ND/BD
Middelste Jager	1 onv	13-11	2000 meeuwen vlogen op Stichtse Brug, greep adult	ND/BD
Kleine Jager	1	11-11	Zilvermeeuw in vlucht	RB
"	"	1 juv	(14.00u) Blijkpolder(plas) N.den Berg, in gevecht (zeker 25 min.) met grote prooi (eend of fuut?)	OW
"	"	1	(15.30u) Spiegelolderplas bij de Gough N.den Berg, zwemmend	OW
"	"	1	bosje bij Huizerpier	JMk/JE
Kleine Mantelmeeuw	1	31-12	Gooimeer Wolfskamer Huizen	TKp
Zwarte Stern	1	20-10	Stichtse Brug	PD/VM1
Velduil	1	20-10	Almeerderhout, Z-Flevo	EL
Steenuil	1	29-9	Huizen, OV	RB
"	2	29-12	Vecht Vreeland	WWt/WLd/JWt
Bosuil	1	31-12	Einde-Gooi	DJ
"	1	31-12	Eendenkooi Breukeleveen	DJ
"	3 mn + 1 vr	3/4-1	hevig tegen elkaar te keer gaand v.Lenneplaan Hilversum	EL/FH
IJsvogel	3	13-10	Lambertszkade bij AWP Loosdrecht	EL
"	1	12-12	Spanderswoud	EL
"	1	6-1	Loenderveense Plas/Horndijk Lsdr	AV
Groene Specht	1	28-9	Crailo hockeyvelden Hilversum	PSc
"	1	20-12	v.Lenneplaan Hilversum	EL
Zwarte Specht	1 vr	27-12	Hoorneboeg	ND/BD
"	1 mn	28-12	Hilverbeek	ND/BD
"	1	31-12	Einde-Gooi	DJ
Kleine Bonte Specht	1	2-10	Laegieskamp bij Bussum	JMk
"	1	1-1	Gough Ankeveen	DJ/BJ
Boerenzwaluw	6	7-10	Emmaweg 's-Graveland	PSc
Duinpieper	2	30-8	Stichtse Brug	RB
Boompieper	enkele	13-10	Corversbos Hilversum, OV	EL
Oeverpieper	1	31-12	Egelshoek Hilversum	DJ
Grote Gele Kwikstaart	2	5-11	op schuur Siriusstraat H'sum	JMk
Witte Kwikstaart	2	16-1	Laanstraat Hilversum	ND
Kramsvogel	± 100	3-11	Stichtse Brug, OV	EL
Koperwiek	100-den	13-10	Corversbos Hilversum	EL
Grote Lijster	1	10-12	Steenakker Blaricum	EF
"	1	4-1	Naarderbos	GHn/AP
Baardmannetje	3	17-12	Laarder Wasmeer	ND
Glanskop	2	18-11	Gooilust 's-Graveland	ND/BD
Boomklever	8	28-12	Hilverbeek 's-Grav (samen in één boom)	ND/BD
Ortolaan	1	30-8	Oostermeent	RB

IJsgors	1	13-11	Stichtse Brug	RB
Keep	4	6-10	Eendenkooi Breukeleveen	EL
Frater	± 30	17-11	vierde Kwadrant Blaricum	EL
Sijs	± 80	4-1	Naarderbos	AP/GHn
Putter	± 50	23-11	omg. station Holl. Rading	BH
"	10	1-1	Bergse Pad Ankeveen	DJ/BJ
Frater	± 30	17-11	vierde Kwadrant Blaricum	EL
Barmsijs	5	20-10	Steenhopen Z-Flevo, OV	EL
Kleine Barmsijs	4	31-12	Egelshoek Hilversum	DJ
"	1	1-1	Dammerkade Ankeveen	DJ/BJ
Barmsijs	2	4-1	Naarderbos	AP/GHn
Kruisbek	1	7-1	v.Lenneplaan 6 Hilversum	EL
Goudvink	3	17-11	Googh Ankeveen	OW
Vlaamse Gaai	30-40(tot)	17-10	Westerheide	RS
Kauw	± 250	26-12	stoppelveld Corversbos H'sum	RS
Zwarte Kraai	62	17-10	Westerheide omg.Korhoenreserv.	RS
Bonte Kraai	75	25-11	Eempolder-N	EL

* (OV) = overvliegend

Met dank aan de waarnemers die inzonden:

RB - R.v.Beusekom	MHm - M. Hemmers	NJN - NJN exc.
BD - B.Dwars-v.Achterberg	GHn - G. Heijn	NN - onbekenden (2)
HD - H. Dwars Jr	BJ - Bas Jonkers	COk - Carla Oonk
ND - N.Dwars	DJ - D.A.Jonkers	RP - R.v.Poelgeest
PD - P.Dieperink	JJ - J.de Jonge	ES - Ernst Jan Stroes
VD - W. Duurland	FKp - F.Kemper	PSc - P.Schut
JE - J.v.Eyk	TKp - T. Kemper	RS - R.Sinoo
EF - E.Frater Smid	EL - E.Lam	AV - A.Vermeule
BH - B.Henniphof	JLm - J.Lamers	AW - A.B.H.Wolff
FH - F.v.d.Haak	WLd - Walter Langendorff	OW - O.Wildschut
FH1 - F.Heilman	JMk - J.Mekel	JWt - Joris Weitjens
CHm - C.J.Hemmers	VM1 - V.Muller	WWt - W.Weitjens

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : H.Hardon, Dotterbloemlaan 39, 3742 ED Baarn, tel. 02154-18804
Sekretaris : W.Bindt-Bonnes, Oude 's-Gravelandseweg 9, 1406 LB Bussum 02159-12640
Penningmeester : L.Mudde, Slauerhoffstraat 6, 1382 RR Weesp, tel. 02940-11683
VWG het Gooi : Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

Kontaktpersonen

Avifauna : A.P.Vermeule, Gr.Wichmanstraat 40, 1222 BR H'sum, tel. 035-857492
Eempolders : R.A.Kole, Tore Valk 22, 3752 SK Bunschoten, tel. 03499-82303
Nestkasten : J.Mekel, Siriusstraat 23, 1223 AL H'sum, tel. 035-858955
H.W.de Soete, G.v.Amstelstraat 410, 1216 CC H'sum, tel. 035-10834
Propaganda : H.W.de Soete, zie boven
Vogelcursus : A.v.Klaveren-van Oord, Berkenhof 3, 1241VP Kortenhoef tel.035-61426
contr. Vogelwet: R.G.Moolenbeek, A.Voetlaan 14, 1244 PJ Ankeveen, tel. 035-62641
Korhaan : W.Duurland, M.Simonszhof 84, 1216 LM Hilversum, tel. 035-17222
Vogelasyl : B.v.Ingen, J.v.Schimmelstraat 6, 1411 VS Naarden, tel.02159-45658
Excursies : J.J.M.Hardon-v.Velsen, Dotterbloemlaan 39, 3742 ED Baarn,
tel. 02154-18804

Inzenden waarnemingskaartjes

J. de Jonge, Van Brakelllaan 26, 1215 PJ Hilversum

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G.Moolenbeek
Bussum/Naarden: L.Reddingius, Gr.W.de Oudelaan 22, 1412 AV Naarden, tel.02159-42508
Hilversum : J. de Jonge

Contributie : f 20.- per jaar, huisgenootlid f 7.50, Vogeljaar f 18,50

Gironummer : 2529179 t.n.v. penn. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken
Slauerhoffstraat 6, 1382 RR Weesp

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

" De Korhaan "
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028 , 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum